

Oponentní posudek

diplomové práce „Postavení domorodého obyvatelstva v mezinárodním právu včetně vnitrostátních aspektů - Komparativní studie Kanady, Austrálie a Nového Zélandu“ předložené Terezou Havrlandovou

Předložená diplomová práce v nadstandardním celkovém rozsahu 92 stran textu se zabývá problematikou postavení domorodého obyvatelstva. Diplomantka si vybrala téma, které není doposud v literatuře v českém jazyce zpracováno, patrně i proto, že není vzhledem k neexistenci domorodého obyvatelstva na území České republiky pro místní nauku tolik aktuální. Jde nicméně o téma velmi zásadní, a to nejen proto, že se dotýká práv opomíjených skupin obyvatelstva světa, ale i pro svůj čerstvý mezinárodněprávní vývoj. Výběr tématu lze tedy hodnotit velmi kladně, jeho zpracování v českém jazyce bude jistě sloužit i v budoucnosti.

Práce samotná je členěna do úvodu, dvou rozsáhlých kapitol a závěru. V orientaci v práci napomáhá nejen přehledný obsah, ale i seznam použitých zkratk. Autorka zvolila velmi zajímavé případové studie pro ilustraci řešení otázky domorodého obyvatelstva v rámci národních právních řádů Kanady, Austrálie a Nového Zélandu. V jednotlivých kapitolách se lze dobře orientovat, značení je přehledné. Výběr kapitol odpovídá zpracovávanému tématu.

Práce je zpracována s využitím primárních i sekundárních pramenů, především odborné zahraniční literatury. Autorka též využívá judikatury, především v kapitole věnované národním právním řádům. Z literatury je citováno případně, poznámkový aparát hodnotím jako vysoce kvalifikovaný. Po formální stránce nemám k práci žádných připomínek, snad jen drobné pravopisné chyby by mohly být (vzhledem k jinak skutečně nadstandardnímu zpracování práce) odstraněny.

Po stránce obsahové si diplomantka klade v úvodu za cíl odpovědět na otázku, jaký je aktuální postoj mezinárodního práva i společenství k situaci domorodých osob a jak je toto mezinárodněprávní postavení reflektováno v každodenní realitě domorodců. Tento svůj vytčený cíl postupně naplňuje.

Zpočátku popisuje historický vývoj problematiky v mezinárodním právu, kde přehledně předkládá názory nauky a sama se k některým zčásti vymezuje. Zde mám na mysli především v podtextu zaznívající postoje na právně pozitivistický náhled na mezinárodní právo, zmíněný např. na str. 19. Jinak je pro tuto část charakteristická spíše popisnost. Je ale nutno podotknout, že autorka provedla rešerši vývoje skutečně velmi pečlivě a dává ucelený pohled na problematiku z historického pohledu.

Autorka dále pokračuje přes kapitolu věnovanou právu na sebeurčení, kde hodnotí možný dopad existence práva na sebeurčení v mezinárodním právu na domorodé obyvatelstvo. Diplomantka se dále vyjadřuje též k mezinárodním instrumentům k ochraně lidských práv a k jejich dopadu na domorodé obyvatelstvo, pojímá problematiku skutečně z pohledu svého zpracovávaného tématu. K ocenění zde vidím kromě jiného práci s rozhodnutími Výboru pro lidská práva. Oceňuji, že se zde autorka věnovala nejen prostému popisu, ale především interpretaci instrumentů (resp. jejich relevantních částí).

Následují podrobně zpracované případové studie, na nichž ilustruje diplomantka vývoj a současný stav řešení postavení domorodého obyvatelstva ve vybraných státech. Zde autorka ukazuje velmi dobrou znalost národních úprav a velmi oceňuji komparaci, kterou provedla na konci dané kapitoly.

V závěru autorka shrnuje zjištěné a konstatuje závěry. Zde mě zaujalo konstatování o subjektivitě domorodých skupin v mezinárodním právu.

Autorka se zjevně v problematice velmi dobře orientuje. Téma zpracovává promyšleně, s určitou koncepcí a záměrem. Autorka prokazuje dobrou znalost dokumentů i literatury. Diplomantka pracuje s aktuálními informacemi, včetně aktuální judikatury národních orgánů. Dovolují si jen vytknout místy větší míru popisnosti práce, ačkoli jde o výtku velmi jemnou, neboť práce je skutečně svým zpracováním nadstandardní. Právě vzhledem k nadstandardnosti práce by však bylo možné místy uchopit problematiku odlišným způsobem.

Předložená práce je nesmírně zajímavá, vysoce kvalitní, napsána odborným jazykem, vybavena poznámkovým aparátem a seznamem literatury. Práci považují za původní, dobře zpracovanou a doporučují ji k obhajobě.

V ústní obhajobě pak navrhuji jako možná témata, na která by se mohla diplomantka zaměřit, následující otázky:

1. Je podle Vás možné využít pro ochranu specifických nároků domorodého obyvatelstva i (mnohdy efektivnějších) regionálních instrumentů ochrany lidských práv (např. Americkou úmluvu o lidských právech (1969)? Zvažovala jsem zde např. rozsudek Inter-amerického soudu pro lidská práva ve věci *Community Mayagna Awas Tingni v. Nikaragua*.
2. Ve své práci jste ukázala příklady tří zemí. Ve všech třech případech jde o země demokratické, které uchopují mezinárodní právo ve Vámi sledované oblasti určitým způsobem, byť lze samozřejmě hovořit o ne vždy adekvátní reakci. Jaký má/může mít podle Vás dopad mezinárodněprávní úprava Vámi sledované

oblasti ve státech nedemokratických? Je možné vidět paralelu s Vámi zpracovanými případy i např. v zemích Asie? Bude zde podle Vás nějaký posun v návaznosti na nejnovější vývoj v dané oblasti? Zde mi jde samozřejmě o Váš názor, nikoli o detailní zpracování některé ze zemí.

V Praze dne 10.6.2008

Mgr. Věra Honusková

oponentka